

Peniaze

- Definícia, podmienky existencie, kúpna sila
- Historický vývoj
- Peňažné agregáty
- Funkcie
- Kvantitatívna teória peňazí
- Peňažný trh – dopyt, ponuka, rovnováha

Peniaze

- = všeobecne prijímaný výmenný prostriedok
- = všeobecný ekvivalent
- = všetko, čo slúži na oddelenie aktu kúpy od aktu predaja

Základné podmienky existencie peňazí:

- deklarované vládou
- všeobecne prijímané
- požívajú dôveru

Historický vývoj peňazí

1. **Naturálna výmena** (barter)
2. **Tovarové peniaze** = tovarový ekvivalent
3. **Kovové peniaze** = úlomky, mince (kurantné, rozdielové)
4. **Papierové peniaze** = štátovky, vojenské peniaze, bankovky
5. **Bankové peniaze** = netermínované depozitá, šekové účty, cestovné šeky
6. **Kvázipeniaze** = termínované depozitá, depozitné certifikáty, likvidné CP
7. **Elektronické peniaze** = debetné karty (nie kreditné!!), elektronické peňaženky

---

3. – 7. = súčasné formy

mince + bankovky (štátovky) = **obeživo**

Peňažné agregáty

= súhrnné peňažné ukazovatele

- líšia sa stupňom likvidity = pohotovosť k platobným operáciám

PA- ekonomická teória

M0 = obeživo mimo bánk

M1 = M0 + bankové peniaze

M2 = M1 + kvázipeniaze

M3 = M2 + veľké úsporové účty

Funkcie peňazí

1. Prostriedok výmeny

- *obeživo* –
- *platidlo* –

2. Zúčtovacia jednotka = miera hodnoty

3. Prostriedok uchovávanania hodnôt

4. Štandard odložených platieb

Kúpna sila peňazí

= množstvo SaS, ktoré je schopná zakúpiť 1 peňažná jednotka

- vnútorná KS
- vonkajšia KS

Kvantitatívna teória peňazí

- 16. st. – $\exists$ priama závislosť medzi rastom množstva peňazí a rastom cien
- 1907 – „rovnica výmeny“ - *I. Fisher* (am.)

$$M \cdot V = P \cdot Q$$

M.....množstvo peňazí v obehu, napr. M1, M2, M3...

V..... obrat peňazí

P..... priemerná úroveň cien

Q..... množstvo SaS

60-te roky 20. st. - oživenie monetárnej teórie - *M. Friedman*

- monetaristi - kľúčový problém MAE politiky - regulácia množstva peňazí v NH

Peňažný trh

= trh s krátkodobými peniazmi a pôžičkami (splatnosť do 1 roka)

Dopyt

= dopyt po reálnych peňažných zostatkoch: $L = M/P$

- podľa Keynesa (*teória preferencie likvidity*) je ovplyvnený motívmi držby peňazí:

1. transakčný
2. opatrnostný
3. špekulačný

Krivka dopytu MD:

r....úroková miera = cena peňazí na trhu peňazí,
= odmena za vzdanie sa výhod likvidity
spôsobuje posun **po krivke MD**

- posun MD **doprava**.... rast Y

Ponuka

= peňažná zásoba (M1,M2 alebo M3)

Vytvárajú ju:

- **CB**

- emitovanie peňazí (obeživa)
- ovplyvňovanie činnosti KB prostredníctvom MP

- **KB**

- tvorba bankových peňazí, kvázipeňazí, el. peňazí

predpoklad = bezhotovostný platobný styk + poskytovanie úverov

(DÚ – Banková sústava!!!)

Krivka ponuky MS + krivka MD $\Rightarrow$ graf trhu peňazí